

Jász Attila

Feltámadásgyakorlatok

AVAGY EGY ÉLETEM ÉS TÖBB HALÁLOM SZOFI MÁRSZÓVAL

EGÉRCsapda

Talán az egerekkel kezdődött minden. Nem egészen persze, mert előbb találkoznunk kellett személyesen, élőben is, de ez az írás bennem az egerekkel kezdődött. A többit is elmesélem majd, idővel. De amikor az utolsó egeret megfogtam a házban az intelligens csapdával, és hajnalban csak a kert végébe vittem ki, és nem dobtam át a szomszédokhoz, az egér másnapra újra visszamászott a kisház teraszán hagyott csapdába, és ezúttal bele is halt, akkor tudtam, hogy baj van. Nagy. Baj volt már egy jó ideje. Másfél évig nem írtam semmit, mert nem fájt semmi. Minden jó volt. És igen, az egerekkel kezdődött minden. Ez az írás is.

Rájöttem, hogy úgy kellene élnem, ahogyan majd meg fogok halni. Mit is értek ezen? Hogy minden ideiglenes, minden megváltozhat egy pillanat alatt. Egy híres, francia színésznővel élni Kelet-Európában a legnagyobb kaland, izgalom, ugyanakkor maga a kiszámíthatatlanság, maga a bizonytalanság. Mi lesz a következő percben? Milyen forgatagszerű dologba keveredek bele, ami fölkap, szétcincál, és ott tesz le, ahol sosem gondoltam volna. Miről beszélek? Éppen erről, hogy általa minden kiszámíthatatlanul veszélyessé vált, izgalmat is írhatnék, állandó feszültséget, amitől folyton úgy nézek rá, mint lógó nyelvű pincsikutya a gazdájára, mielőtt a kávéba mártott kockacukrot megkapná tőle. Bár a kockacukor-mártogatós időkben inkább még csak elhízott tacskók voltak, mindegy, nekem most a lógó nyelv kell, csorgó nyál, ahogy hipnotizáltan megyek utána. Mert úgy megyek. Követem. És rajongok. Épp úgy, kissé táskás szemekkel a folyamatos fáradtságtól, a rajongástól és a folyton lógó nyelvtől. Mert folyamatosan kívánom, a rajongásig, és azon is messze túl. És még azt sem tudom sokszor, hogy tudja-e, észreveszi-e egyáltalán. Talán, néha. És akkor jöttem rá, hogy úgy kellene élnem, ahogyan majd meg fogok halni, különben már élőhalott lennék. Vagyok.

És igen, az egerek. Eleinte, vagyis az idők kezdetétől a kisházban laktak, ezt az átható egérszaggból biztosan lehetett tudni, és megettek mindent, ami ehető, fűmagot, virágmagot, zacskó- és papírtáskavéget, mindent, amit találtak. Az igazi bajok viszont akkor kezdődtek, amikor a madarakat kezdtem etetni a terasz szélén, hogy jól láthassam őket a konyhából is. A faragott márványlábra tettem nagyobb cserépalátétet, egy szép követ középre, hogy egyensúlyban legyen, köré szórtam a magokat, többnyire szotyit, minden nap. És jöttek, menetrendszerűen, minden madár a maga ritmusában. Reggel, délben, este. Cinkék a tálka peremére, galambok a tál közepébe, a köre, az énekesmadarak meg a magokba bele. És volt, aki akkurátusan kivitte a magot, a cinkék például, az énekesmadarak az etetőben ettek, a galambok pedig kiszórták, így jutott a földre is épp elég. Ez tetszhetett meg az egereknek. Így kerültek a ház

teraszára a kisházból. Néha a szemem sarkából láttam csak, ahogy valami átlósan áthúz, ami inkább csak egy érzés volt, hogy mintha. És azt sem tudom, a három kutya mellett hogyan slisszoltak be a házba, és főleg: miért. Tavasszal, nyáron, jó időben. Akkor kezdődött, az egerekkel, amikor kezdtem megérteni, hogy itt valami nagyon másról van szó.

Valahogy teljesen máshogy, másképp kell ezután élnem, és persze nem az egerek miatt. Ők csak jelzések voltak. De aki nem élt át ilyesmit, nem hiszi el nekem, én se hinném el magamnak, annak a magamnak, aki korábban voltam. Amikor még nem éltem. Vagy nagyon másképp éltem. Az igazi élet halálközelségéről semmit sem tudtam, csak azt hittem, vagy álmodtam, hogy élek.

Tanulni kell, gondoltam korábban sokszor, írtam is verset róla, okosan, szépen, az életet. De hát az életről se tudtam semmit, csak azt hittem. Hogy tudok valamit az ötvenvalahány évemmel. Hogy mi az élet. Nemrég meséltem a barátomnak, mestermestermestereknek, a híres zeneszerzőnek, hogy mi a helyzet, hogy azért a francia színésznőkkel nem könnyű, bár én csak eggyel élek éppen, de az se az, amire szokásosan nevetve mondja, hogy ja, hát tanulni kell, ha az ember akar. Megütött ez a szó, ha az ember akar, és hogy ez kérdés. Nem más. És feltettem magamnak. És meg is válaszoltam. Magamnak. Magamban. Tanulni kell.

És az egerekkel vagy a madarakkal folytatnom. De az ráér, különben is hónapokig szoktattam az etetőhöz a madarakat, a látvány öröme miatt, és ezzel természetesen az egereket is. De közben minden megváltozott, nem az egerekkel és a madarakkal kapcsolatban, hanem bennem. Azáltal, hogy elkezdtem gondolkodni azon, miért is ilyen nehéz egy francia színésznővel élni. Konkrétan vele, álmaim nőjével. Szofival. Ahogy megfigyelem, hogy az adódó nehézségek és szépségek által megmutathassam, milyen is ez valójában. Ahogy én látom. Nem bosszankodni vagy megsértődni a figyelmetlenségeken, hanem rögzíteni, leírni. A fájdalmasan gyönyörű küzdelmet. Főleg önmagammal, hogy kitartsak mellette. Szépséges szabálytalanságát. A fenekét például, amit elképesztően hosszan és rajongva tudtam csodálni. Pontosítok, a fenekén egy kislánytenyérszerű foltot. A fenekét is, persze, egészében, de az egyik kis gömbhajlat alatti terület kiemelt kedvencem volt. Picit más ott a bőr, talán gyerekkorában meghorzosolta, érdesebb, mintha folyton libabőrös lenne. Amikor megértette, hogy nem piszkálódásból, hanem rajongásból simogatom előszeretettel ott, megnyugodott. Sőt, nagyon szerette. Azt hiszem, utólag már minden bizonytalan persze. De azt ígértem, az egerekkel és a madarakkal folytatom.

A madarak jöttek minden hajnalban, meg délben is, sőt egész nap. Ha volt időm, a konyhából vagy a nappali ablakából figyeltem őket, a gerlék elhozták már a gyerekeket is, annyira megszoktak engem és a kutyákat, hogy közeli jelenlétünkben is bátran eszegettek óriáscsészájukból a márványoszlopon, ami kb. derékig ért csak, szép, faragott fehér márványból. Néha mintha láttam volna bent a teraszajtó üvegén át elcikázni egy-egy kisebb szürkésfekete foltot a teraszon, de nem voltam benne biztos, hogy tényleg mozgott valami, és hogy tényleg egerek. A kutyák persze csak

a gyíkokkal voltak elfoglalva, a gyíkok viszont nem foglalkoztak velük. Elfutottak és visszajöttek, órákig mozdulatlanul napoztak a kutyák mellett. Nem biztos, hogy az egerek esetében a kutyák voltak a hunyók, akik a konyhai teraszajtó mellett aludtak bent. Egészen furcsa, hogy a jó idő ellenére beköltöztek a házba. Az egerek. Nyilván első körben a spájzba, és amikor feltűntek a nyomaik, az apró, sötét, hosszúkás formájú egérkakik, már a szagukat is lehetett érezni. Próbálkoztunk. Kipakoltuk a polcokat, lefertőtlenítettünk mindent, vettünk egércsapdát, de olyat, amitől nem halnak meg, semmi. A hegyi házamból elhoztam végül az intelligens, billenős egércsapdát, ami működött. Az egereket kivittük a mezőre, később csak a sarokra, a már nem működő telefonfülkéhez. Viccelődtünk, hívják-e a többieket. Hívták. A nappaliban és az előszobában is találtunk egy idő után rágcsálásnyomokat, megindult a hajtóvadászat. Klasszikus eszközökkel, partvissal, porszívóval, persze csak a hang miatt. Aztán sarokba szorítva el lehetett kapni a menekülőt. Kiderült, hogy oldalt, a kocsibeálló felől, a csövek bevezetése mellett surranhatnak be. Aztán egy ideig nyugi lett, és a madarakat se etettem többet. A gyíkok meg a hideg beálltával eltűntek egyik napról a másikra.

Egy ismert, francia színésznővel élni, így általánosságban, fantasztikus dolognak tűnhet, folyamatos változás és kiszámíthatatlanság, ahogy írtam, de egyáltalán nem könnyű. Biztosan egy magyar vagy bolgár színésznővel se lenne könnyű. Vagy némettel, akár angollal. De az amerikai más. Egy hidegszőke skandinávot azért még el tudnék képzelni... Esetleg egy lengyel színésznőt! Nem általánosságban nehéz, hanem nagyon is konkrétan értve. A szépség és az intimitás persze sok mindent feloldanak, kár, hogy arról nem lehet, illik beszélni, de rendesen meg tudja hülyíteni egy önmagát határozott, önuralommal rendelkező, intelligens, már nem fiatal férfi agyát is. És nem igazán az agyán keresztül, persze. Ugyanakkor de. Hiszen a szikrázó szépség mellé elbűvölő intellektus is társul, így lesz halálos a kombó. Menthetetlen leszel, vagy. Én legalábbis. De úgy általánosságban beszéltem a színésznővel való együttélés nehézségeiről, pedig csak ezt az egyet ismerem. Vagy legalábbis néha azt hiszem, hogy ismerem, de a következő pillanatban azonnal ki is derül, hogy á, dehogy.

Szándékosan nem beszélek arról, hogy még egy ismert francia színésznőnek is van rendes életpoggyásza, egyedül nevelt gyerek, egész életében magányosan élő, egykori primadonna, igazi nehéz eset anyuka, elismert, nagyon népszerű, régen meghalt apuka, most kéne kiírnom, hogy mindez csupán fikció, ahogy a valóságban az is, mert csupán az én fejemben áll össze mindez így, és amit ebből összerakok, egyfajta válasz arra, időnként, hogy milyen egy híres színésznővel élni. Minden magára valamit adó pasinak ki kellene próbálnia amúgy. A legnagyobb kaland. Régi, nagy írónk életrajzát olvasva sosem gondoltam azokat valóságosnak. Ilyen kaliberű színésznővel minimum egy balatoni villában volt szokás élni. A történelmi, időbeli távolság miatt fikciónak tűnt, és gondoltam, akkor az volt a divat. Úgy kellett egy nagy írónak megjelennie. Vagy egy híres színésznőnek. De itt erről szó sem volt. Egy véletlenszerű találkozás után beleszerettem egy nőbe, aki történetesen egy híres színésznő volt, nem mellékesen persze. És egészen addig sosem láttam élőben. Hogyan is láthattam volna, Párizsban vagy New Yorkban élt. Egy forgatás után itt maradt Magyarországon, nyilván egy pasi, egy rendező miatt, aki viszont váratlanul

meghalt. Ő itt maradt a közös gyerekük miatt. Elég jól megtanult magyarul az eltelt évek alatt. Már az egészen korai, francia filmjeiben is mindig tetszett, nagyon, de hát soha fel nem merült, hogy akár... És valahogy azt érzem, hogy az egész találkozás, megérintettség, randevúk, majd az ijedt visszakozásom az első alkalom után, nem megírható, kibeszélhető a saját autofikciómban sem, mert az a mi kis titkunk. Előbb mesélem el, hogy időnként a szennyestartóból kiveszem a bugyiját, és szagolgom. Mennyei érzés, hogy megtehetem, egy színésznő levetett bugyiját titokban szagolgatni. Hogy ne használjak nagy szavakat, elfogultság. Néha azt gondolom, hogy az is csupán a súlyos életpoggyász kiegyensúlyozása a létmérlegen, hogy még gyönyörű is, ezt talán nem csak az elfogultság mondatja. Úgy tűnik, másoknak is hasonló a véleménye. Viszont. Talán nem mellékes, hogy a saját, egészen másképpen súlyos, de sérülésekben rokon életpoggyászm is belejátszott abba, hogy ezeket a sorokat írhatom, hogy egy híres színésznővel élhetek együtt. Pedig nem is tudok franciául, bár fiatal koromban nagyon meg akartam tanulni. Két évig mégis remekül működött minden, barátaim és testvéreim enyhe rosszállása ellenére – mindent odahagyva – beköltöztem a házába kutyástól. Neki is volt már kettő.

De nem volt ez mindig ilyen természetesen egyszerű. És már egy ideje egyáltalán nem az. Pontosan tudtam, amikor az utolsó egeret kivítem, és hajnal lévén pizsamában, a kert végében engedtem el. Jó ideje nem volt már egér a házban, a spájzban sem. A fiatalok, a fiáék halloweeni bulit csináltak hétvégén, nyilván a teraszajtó is nyitva volt, akkor szökhetett be a nappaliba. És onnan nem jutott tovább, és kaját sem talált. Nyilván azért mászkált, próbálta felderíteni a terepet. Mintha érzésem volt megint. Mintha egeret láttam volna, mintha átment volna a szemem sarka szélén. És nem voltam benne biztos. Kitettem hát az intelligens csapdát a nappaliban, a szekrény elé. Nagyon hamar belesétált, megérezte a mandulaillatot. Hajnalra benne volt, a kert sarkában elengedtem, nem akartam a szomszédba átdobni, gondoltam, majd ő eldönti, merre menekül. De már akkor tétozott, nehezen szaladt el, aztán lassan azért nekiiramodott. Az intelligens csapdát kiöblítettem a kerti csapnál, kinyitva a kisház teraszára tettem száradni. Másnap azt láttam, hogy becsukódott az ajtaja. Azt hittem, a kutyák lökték meg, azért csukódott rá. Nem is óvatosan nyitottam ki, de közben már éreztem a súlyát, a tegnapi egérke üresen is belement, és bele is halt. Arról beszélek, hogy milyen volt egy híres színésznővel élni. Önként sétáltam bele a csapdába, pedig nem is volt benne eledel. Persze, persze, nem akartam elfogadni, hogy ez csapda, de ettől függetlenül pontosan tudtam. Éreztem. Nem megy tovább.

Benne vagyok a csapdában. Rám zárult az intelligens csapda ajtaja. Már csak az a kérdés, megment-e valaki, és átdob-e a szomszéd kertjébe még időben, vagy itt felejtene, amíg fel nem emészttem magam teljesen, azon rágódva, hogyan is lehettem ennyire hülye.